Retsforbundets
MAANEDSMAGASIN
Nummer 4 - 1938 - 7. Aargang

Rasmussen

En Hverdagshistorie fra vor egen Tid

HVOR OFTE HØRER DE IKKE TALE om Ungdommens Flugt ind til Byerne? Dette Problem ser De behandlet i hveranden Avis, og det er ogsaa et af Tidens alvorligste Spørgsmaal. Men naar mange vil drage den Slutning, at Aarsagen er Ungdommens Mangel paa Lyst til Arbejdet i Landbruget, saa er dette forkert. Grunden er en ganske anden. Det er over dette Problem, Retsforbundet har ladet optage en Film, der baade fortæller, hvordan det ofte gaar Ungdommen, naar den flygter til Byen, og hvordan det kunde undgaas.

I det følgende bringer vi en Fortælling, bygget over Filmen. Som selve Filmen falder den ogsaa i tre Dele:

1. **Landet,**
2. **Byen og**
4. **Den retfærdige Løsning.**

Filmens to Hovedpersoner: Unge Rasmussen, spillet af Edvin Lindquist, og hans Kone, Karen, spillet af Inger Bahnson.

1. Del: LANDET

JORDEN — den gamle rynkede Bold drejer sig om det store Ildhav. I Forhold til Himmelrummets andre Kloder er dens Størrelse beskeden. Smaa Myrer kravler i dens Dale og paa dens Bjerge, færger sig over dens Have, kradser i dens Muld, bjerger sig Føden og kalder sig stolte Jordens Herrer. De tror den store Sol er en lille blank Skive.

HVEM EJER denne Jord? Et enkelt Menneske?

I Aarhundreder har Menneskene kravlet rundt paa denne Klode. De har kæmpet og stridt. De har haft forskellig Byrd. Kongerne fik pompøse Grave, der skulde fortælle Efterslægten om deres Storhed.

Jeg har det som Hovbonden, siger gamle Rasmussen, naar jeg høster mit Korn, tager Stat, Amt, Kommune og Kreditforening først deres Part, og det, der bliver tilbage til mig, er ikke store Sager.

Er det disse Konger, der ejer Jorden?

BONDEN PLØJER sin Ager. Vender den sorte Muld. Kulsvieren fælder Skovens Træer og vogter sit rygende Baal. Fiskeren øser af Havets Rigdomme. Støberiarbejderen hælder det smeltede Malm, som af andre er hentet op af Jordens Indre, i Sandformen og Menneskene har en Nyttegenstand mere.

Er det de døde Mennesker i de pompøse Grave, der ejer Jorden — eller er det de levende, der arbejder og frembringer Værdier?

Er det med Jorden som med Havet, at det er frit for alle?

NEJ, OVERALT hvor man bevæger sig, møder man Skiltet: »Privat«. Pragtfulde Paladser, store Gaarde, skønne Parker er reserverede nogle faa. Og samtidig maa blege Børn lege i snavsede Rendestene. Ikke fordi de helst vil lege der, men de maa ikke komme andre Steder.

De maa ikke komme ud paa de friske og frie Marker, som det egentlig er deres Lyst. De maa ikke lege ved den rislende Bæk.

Men nu de »privilegerede«, som har Markerne, Engene og Gaardene? Ja, med dem alle staar det ikke godt til.

HER GAAR NU RASMUSSEN, en aldrende Landmand og pløjer sin Mark, bag ham følger hans unge Søn. Rasmussen ser over mod Møllen og tænker paa Vejret. Det ser ud til at give andet Vejr. De standser Pløjningen, Køerne malkes og de begiver sig hjemad.

Hvad taler de om? Den herlige Natur, hvori det er dem forundt at øve deres Gerning i Modsætning til Byens Folk, der bliver blege og sygelige af at færdes i mørke, graa Gader?

Næe, Rasmussen og hans Søn taler mest om de daarlige Tider.

JEG HAR DET som Hovbonden, siger gamle Rasmussen, naar jeg høster mit Korn, tager Stat, Amt, Kommune og Kreditforening først deres Part, og det der bliver tilbage til mig er ikke store Sager. Ja, det er ligesaadan med Grisene, med det alt sammen.

Da han sidder hjemme i Stuen og forsøger at fordele Pengene, saa de kan slaa til og han kan faa Lov at blive ved Gaarden, trommer Regnen mod Ruden.

— Ja, og hvad skal jeg stille op, siger unge Rasmussen, hvordan skal jeg komme i Vej. Herude er der ingen Muligheder. Jeg vil ind til Byen. Maaske kan jeg faa Arbejde i Frihavnen og tjene mange Penge. Se, her i Avisen, de søger flere Folk.

Gamle Rasmussen ryster paa Hovedet. Han vil nu helst Sønnen bliver paa Landet. Hvorfor skal alle de unge til Byerne? Ja, hvorfor?

MEN NU KOMMER Kæresten, unge Rasmussen springer glad ud til sin lyse, friske Pige. Han viser hende Annoncen.

— Nej, siger hun, lad os hellere blive ved Jorden. Her maa da være en Plads til os herude.

Siden gaar de sammen ud for at se paa Gaard. Der er en i Nabolaget, der er til Salg. De gaar glade derind, for det er to sunde unge Mennesker, der begge har Lyst til at tage fat. Men de vender nedslaaede tilbage. Gaarden koster 40.000 Kr., og der skal udbetales mindst 10.000 Kr. Disse Penge kan de ikke skaffe.

De har været inde og se paa en dejlig Gaard, men de gaar skuffede derfra. Gaarden er alt for dyr. Der kræves en Udbetaling paa mindst 10,000 Kr., og de Penge kan ingen af dem skaffe.

HVOR DE VENDER SIG, er det det samme. For at faa Lov til at blive ved Jorden, som de saa gerne vil, skal der Penge, i Reglen mange Penge til. Alle Gaarde staar i høje Priser, og de har blot to bare Næver.

— Naa, ja, lad os saa tage til Byen, siger Karen, der kræves da ingen Kapital for at faa Lov at arbejde.

Herved bliver det. De gaar sammen ind og meddeler Faderen det. Han ryster paa Hovedet, men hvad kan det nytte, han beder dem blive. Kan han skabe dem en menneskeværdig Fremtid ude paa Landet? Nej, det maa han erkende.

Saa følger de unge Rasmussen op til den lille Landstation. Faderen, Kæresten og Sognets Lærer ledsager ham derop.

Han faar et Kys af Pigen, »som vil vente paa ham«, de vinker alle og det lille Motortog tøffer af mod Hovedstaden.

— Det er de altfor høje Jordpriser, der jåger Ungdommen ind til Byerne, siger Læreren. Men han vil altid snakke Politik. Og gamle Rasmussen mener, det er vigtigere at komme hjem og passe Arbejdet.

2. Del: BYEN

KØBENHAVN. Danmarks alt for store Hovede. Kæmpebyen, hvor Livet pulserer hektisk. I dybe Gader myldrer Menneskene som var det Myrer paa Skovbunden. Unge Rasmussen tænker paa Myretuen, da han staar oppe i Raadhusets slanke Taarn og forsøger at faa et Overblik over den By, der nu skal være hans og forhaabentlig snart ogsaa Karens Virkeplads.

Travle Skibe kommer ind i Havnen. De bringer Varer fra fremmede Lande og tager Varer med sig igen. Overalt, hvor Skibene viser sig, skaber de Arbejde.

Det er ogsaa disse Skibe, der har skaffet Arbejde til Rasmussen. Han slider i det som Pakhusarbejder. Ugelønnen er god, synes han, den kan nok slaa til til to, mener han, og saa skriver han efter Karen.

HUN KOMMER og sammen gaar de ud for at finde en Lejlighed.

De to unge Landboere ved nok, hvor de vil bo. De vil have Sol og Luft og de vil kunne se noget af Himlen. Derfor gaar de ud til den Del af Byen, hvor de synes Husene er kønnest.

Unge Rasmussen kommer til at tænke paa en Myretue, da han staar oppe i Raadhustaarnets slanke Spir og ser ned i Byens travle Gader. Her maa sagtens være Arbejde til ham.

De studerer Avisernes Annoncer. Jo, derovre i dette store, moderne Hus, med Centralvarme, Bad og alle Bekvemmeligheder, med store Vinduer ud til den grønne Plads, med Altaner, der er en Lejlighed til Leje. Og netop saadan en Lejlighed som de har ønsket sig.

De skynder sig derover. Aa, den er akkurat som de gerne vil have den. Tilsidst spørger de om Prisen?

HVAD I ALVERDEN! hørte de rigtigt? 150 Kr. maanedlig og desforuden Varmebidrag. Saa meget havde de ikke i deres vildeste Fantasi tænkt sig, at en Lejlighed kunde koste. De staar betuttede ude paa den store Altan. Farvel, du dejlige, aabne grønne Plads. Det vil koste næsten hele Maanedslønnen at bo her.

De forsvinder stille, men lidt efter fatter de Mod igen. Der er dog mange andre pæne Huse. De ser paa en anden Lejlighed. Den er billigere, men koster alligevel 100 Kr. om Maaneden, foruden Varme, og saa skal der oven i Købet betales 3 Maaneder forud.

— Vi har ikke Raad, det er ogsaa for dyrt, siger Karen.

OG SAA VENDER de Næsen derhen, hvor de kan regne ud at Lejlighederne maa være billige. Ind mod den gamle By, med dens skumle Gyder, dens skæve, faldefærdige Huse.

Et Sted fanger Øjet et Skilt: »3 Værelses Lejlighed, 30 Kr.« Her er netop, hvad de søgte. Altsaa for Prisens Vedkommende.

De famler sig gennem en mørk Gang og naar ind i en dunkel Skakt, som kaldes en Gaard.

Ingensinde blinker Solen i de nederste Vinduer. Højt, højt oppe opdager de en Smule af Himlen. Og i denne mørke Gaard, hvor Stanken staar, færdes Børn. Lejligheden sva-

Unge Rasmussen faar Plads som Pakhusarbejder i Frihavnen. Han synes, Lønnen er god, den kan nok slaa til til to, mener han, og saa skriver han efter Karen.

rer til Gaarden, de to Landboere synes, den er ubeboelig, saa godt er de vant hjemmefra.

— Her kan jeg ikke aande, siger Karen, der maa ogsaa være noget billigt ude i Byens Udkant.

IGEN BEGIVER DE SIG paa Vandring ud af Byen. De passere de store, moderne Boligkomplekser med de farvestraalende Altaner, Markiser i knaldende Kulører, de passerer Bungalows i smaa Haver. Her vilde de allerhelst bo. Men det tør de nu slet ikke tænke paa. Et lille treværelses Hus med en Have, der ikke er større end Gaardspladsen derhjemme, kræver en Udbetaling paa et Par Tusinde og en fjorten, femten Hundrede Kroner om Aaret i Renter, Skatter og Afdrag. Altsaa videre ud.

Saadan gaar det til, at vi finder de to unge helt derude, hvor Lossepladsen er. Bor her da Mennesker? Ja, det gør der. I ynkelige Skure, sammenflikket af gamle Pakkasser, saa man faar den Tanke, at det er Mennesker, der er strandet paa en øde Ø. Eller de bor i gamle Bilkarosserier, i forhenværende Sporvogne, og Matadorerne, Lossepladsens Matadorer, i Beboelsesvogne. Over Affaldsbunkerne flakser skrigende Fugle, de er paa Rov. En ulidelig Stank hersker overalt.

DE TO UNGE sender Landet en Tanke. Maaske ogsaa Gaarden til de 40,000. Men hvem har 10,000. Ikke de. De er fattige, og de maa værsgod tilbage til Byens Fængsel.

Her finder de saa omsider en gammel Lejlighed til 40 Kr. maanedlig. Gaarden er en mørk og dyb Brønd, Vinduerne er smaa. Stuerne smaa. Udsigten er graa Huse. De har faaet netop det, de ikke ønskede.

Men de lader sig smede i Hymens Lænker og staar glade foran Kanonfotografen ved Dragespringvandet. Det gaar jo nok alligevel. De er unge og raske, og Byen er stor og rummer et Utal af Muligheder . . . .

Deres Møbler kan ikke bæres op ad Trappen, saa smal er den. De maa hejses op.

DEN UNGE RASMUSSEN gaar glad til sit Arbejde i Frihavnen, hvor han losser og lader Skibene, og han bærer sin Lønkuvert hjem til Karen. Ved Fyraften sidder han derhjemme og fordeler Pengene, akkurat som hans Far gjorde og gør ude paa Gaarden. Huslejen sluger det meste. Og Lys og Gas er en mægtig Post. Han forstaar ikke, hvordan det gaar til, at det er saa meget, for han ved ikke, at Kommunen hvert Aar tager Millioner for meget for at levere Lys og Gas til Byens Befolkning.

Og han ved heller ikke i det Øjeblik, han sidder i sin daarlige Lejlighed, at der paa samme Tid, nogle Gader derfra, i en fin Gade og i et flot Hus, sidder en Sagfører og siger til en Klient:

— Sæt altid Deres Penge i Ejendomme, i Jord. Ejendomme stiger altid i Værdi, fordi Byen ustandseligt vokser.

HAVDE HAN HØRT dette, kunde han maaske have føjet til, at han nok ved, hvorfor Byen vokser — fordi de unge bliver drevet ind til Byen af de høje Jordpriser ude paa Landet.

Nu tænker han kun paa de faa Kroner, som bliver tilbage til Karen til Huset. Der er ikke meget til Mad, og var det endda blot den!

Karen viser ham deres Sko. De er hullede og trænger begge til Fornyelse. Han ryster paa Hovedet og sukker.

Men Karen tager Pengene og gaar paa Indkøb. Hun ser paa Sko. De er allesammen meget dyre. Hun har hørt noget om, at vi har Valutacentralen og Tolden til at beskytte os mod billigt udenlandsk Fodtøj. Det forstaar hun ikke. For hun vilde da saa skrækkeligt gerne have et Par billige og gode Sko.

Det maa hun nu opgive. De skal jo have Mad. Hun gaar til Købmanden for at købe Kolonialvarer. Kaffe skal de have, den koster 149 Øre, skønt hun fra sin Mand ved, at faa Skridt derfra, i Frihavnen, koster Kaffen kun 40 Øre Kiloet. Hvor bliver Pengene af? Er det Købmanden, der tager dem? Hun ser ikke Toldens mørke Skygge, som griber til og tager sin store Part af Pengene, da hun lægger dem paa Disken til Købmanden.

EN DAG SKER der noget skrækkeligt, noget helt uventet, noget de omtrent troede ikke kunde ske, skønt det hver Dag sker for saa mange. Han bliver arbejdsløs.

— Vi har ikke mere Valuta, siger man til unge Rasmussen, og saadan finder han sig selv paa de golde Brosten, hvor intet levende kan trives. Men til Karen siger han trøstende, at Byen jo er stor, og han gaar ud for at søge Arbejde.

Han stiller ved Fabrikkerne, hvor mange Mennesker er beskæftiget, men overalt er de nok.

— Beklager Tiderne, er den Sætning, der slaar ham i Møde, hvor han kommer frem. Han gaar fra Kontor til Kontor, fra Byggeplads til Byggeplads. Allevegne: — Beklager Tiderne.

Den sidste Ugeløn er brugt. Unge Rasmussen har Dag efter Dag været paa Jagt for at søge Arbejde. Han er træt, da han vender hjem. Han kommer ind i Køkkenet og gaar hen for at lave Kaffe. Han aabner for Gassen, sætter en Tændstik til, men der lyder intet dumpt Smæld, som forkynder, at Gassen antændes.

HAN DREJER paa Hanerne. Ingen af dem reagerer. Der er lukket for Gassen og for Lyset. Saa langt er de nu kommet.

Men undvære de Dele kan de ikke. Hvor skal han skaffe Pengene fra? En Tanke slaar ned i ham. Uret! Hurtigt skynder han ned til Assistenshuset, hvor Staten er saa venlig at yde Fattigfolk smaa Laan, naar de er i store Vanskeligheder — Renten er kun 18 Procent pro Anno.

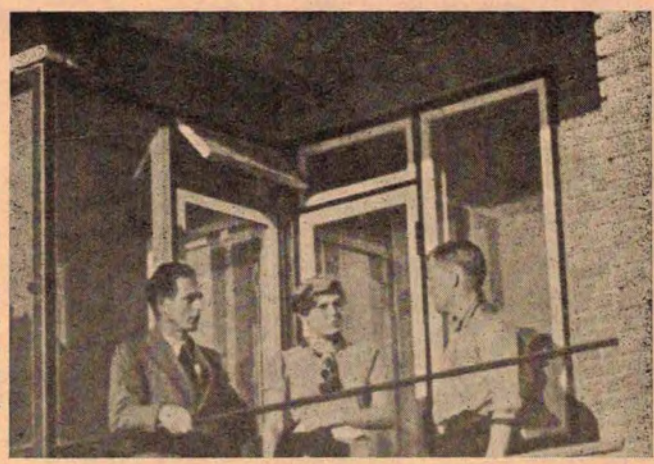

Tilsidst spørger de om Prisen paa Ønskelejligheden og faar en alvorlig Forskrækkelse, saa meget havde de aldrig tænkt sig, en Lejlighed kunde koste.

I Kanalen udenfor Assistenshuset flagrer Maagerne for at fange hver Fiskestump, Konerne smider ud. Intet gaar til Spilde.

Men nu har unge Rasmussen Penge paa Lommen. Det er længe siden, han sidst havde det. Og inden han gaar op og betaler Lysregningen, køber han ved Kaffevognen den Kop Kaffe, Belysningsvæsenet snød ham for.

Han gaar videre. Fattig er han, men et har han nok af: Tid. Han standser uden for Det kgl. Teater. Han har aldrig været derinde, men ude paa Landet talte han og Karen tit om, at hvis de kom til Byen, saa skulde de i det store Teater. Han standser og læser Plakaten: »Du skønne Ungdom« staar der. — Puh! siger han og gaar videre. Hvis det er saadan noget, Teatret fortæller, saa har han intet at komme der efter. — Du skønne Ungdom! Det er just ikke hans Opfattelse af Ungdomstiden.

DE FAA KRONER, man naadigst giver ham i Pant for Uret, varer ikke ret længe. Hvor han nu skal skaffe Penge fra, ved han ikke . . .

Og saa gaar han den tunge Gang til Socialkontoret. Føler sig som en Livets Fallittenspiller. Spærret ude fra alt. Han er blandt dem, der forlod Landet, drog ind til Byen — og fik Socialhjælp. Saadan ser det ud, kort sagt. Men han kender den dybere Sandhed. Baade han og Karen vilde gerne blive derude, men de kunde ikke faa Lov, de vilde gerne arbejde i Byen, men de kunde ikke faa Lov.

Med Socialhjælpens faa Kroner gaar Karen paa Indkøb. Hun gaar forbi alle de dejlige Ting, hun gerne vilde købe. Hun faar en vild Trang til at købe, købe. Og i Vinduerne staar det og frister altsammen. Men

De nygifte er ude og se paa Lejligheder. Her ligger dejlige, moderne Huse. Det er netop saadan, de har tænkt sig at bo: store Vinduer ud til en aaben, sollys Plads.

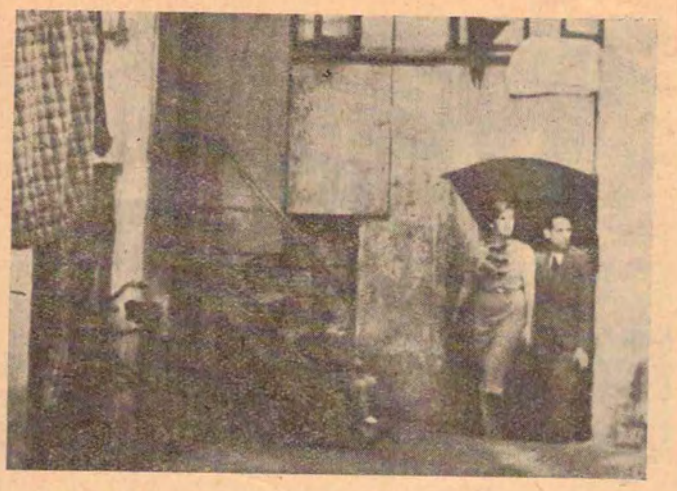

De maa ind i den gamle By, hvor Husene er gamle og forfaldne, Gaardene er sure, mørke Skakter, hvor Solen aldrig naar Bunden. Men her koster Lejlighederne mindst.

paa Gaden staar ogsaa en Barnevogn. Hun bøjer sig ned over det lille Barn, og nye Længsler vækkes i hende — til Virkeligheden igen fanger hende. Nu vilde det være en Ulykke for dem, om deres hedeste Ønske gik i Opfyldelse.

ALLEVEGNE forsøger unge Rasmussen sig. Omsider faar han da Lov at drive gennem Gaderne og gøre sine Medmennesker opmærksomme paa, at der findes en Luksusrestaurant. Et daarligt betalt Job, men det varer ikke længe. Der er ogsaa nok om saadanne usle Beskæftigelser.

Han er atter arbejdsløs. Driver atter ledig om. Søger de Adspredelser Gaden giver. Der er nu Garden. Turistattraktionen. De store, stoute Karle med Bjørneskindshuerne, det store Orkester med de ildnende Marcher. Dets festlige Melodier smelder gennem Byen. Men unge Rasmussen er ikke saadan at rive med. Er hans Kammerater i Uniformerne der ikke i samme Situation som han: spærret ude fra nyttigt Arbejde.

Og Valget kommer. Regeringen spørger Vælgerne,, om de synes, de skal fortsætte, eller om andre skal til. Men unge Rasmussen faar dog ikke Lov at tage Stilling til det Spørgsmaal, der for ham er det eneste af Betydning: Arbejde, Beskæftigelse, en menneskelig Tilværelse. Politikerne stiller Problemet helt anderledes om. De fabler om Udlandet, som vil ødelægge os og mange sære Ting. Som Faar drives Vælgerne til Urnerne. De stemmer og stemmer Regeringen ind igen. Og de herskende Tilstande faar vedblivende Lov at herske.

DET ER EN EFTERMIDDAG, at unge Rasmussen finder sig selv ude paa Langeliniemolen. Hvorfor gaar han her? Hvad tænker han paa?

Han tænker paa, hvor haabløst, hvor ligegyldigt Livet er blevet for ham og for Karen. Ja, i denne Situation er det næsten værre at have en yndig Kone end ingen. Intet af det, han havde ventet sig, er gaaet i Opfyldelse. Og hvis der saa var Udsigt til, at det kunde blive anderledes. Men han øjner ikke denne Udsigt. Alt tegner sig graat i graat. Er der maaske nogen Chance for Arbejde? Er der anden Mulighed end Socialkontoret? Og *det* kan han ikke fortsat holde ud. Det maa blive anderledes. Men hvem vil skabe andre Tilstande.

— Halløj, min Ven, hvad gaar du herude og spekulerer paa?

EN HJEMLIG OG KENDT Stemme naar hans Øre. Han ser op. Det er Læreren derhjemme fra. Ham Læreren, der altid har gaaet og præket Politik. Men hvad vedkom Politik ham? Hvad han ønskede, var Arbejde, saa han kunde forsørge Karen og sig.

Ja, hvad gaar han her efter? Han fortæller bittert om sine Oplevelser i Byen, hvordan han en Dag stod oppe i Raadhustaarnet og saa ud over denne store, travle By, der nu skulde give Føden til Karen og ham, hvordan de drømte om en dejlig Lejlighed og maatte nøjes med et Par skumle Huller i den gamle Del af Byen — og hvordan han gik fra Arbejdsplads til Arbejdsplads, gik fra det ene travle Sted til det andet, stadig overflødig, hvordan hans Ting havnede paa Assistenshuset, hvordan han gik sit Livs tungeste Gang til Socialkontoret. Og han fortæller, at

Dette skumle Hul er alt, hvad de har Raad til. Det er fjernt fra, hvad de har tænkt sig, men Økonomien siger, at de ikke har Raad til mere.

Ugelønnen fordeles. Engang syntes den saa stor og rigelig, men Rasmussen opdagede snart, at i Byen var der ingen Forslag i Penge. Husleje, Lys, Gas og Skat slugte det meste. Der blev kun lidt til Husholdningen.

han ikke kan se, hvordan det skal blive anderledes.

— Det kan blive anderledes, siger Læreren. — Jeg har tit villet fortælle dig derom, men du har ikke villet høre.

— Politik! Hvad skal jeg med det? Det er Arbejde, jeg beder om.

— Du er netop nødt til at beskæftige dig med Politik, for det er Politikerne, der har lavet det saadan, at der ingen Arbejde er til dig og dine Kammerater. Men vi har Folkestyre — eller noget der ligner det — og derfor skal du og dine ogsaa beskæftige sig med disse Ting, hvis I da ikke vil svigte jeres Livsinteresser.

— Kan det overhovedet blive anderledes? Jeg har hørt nogen sige, det er Udlandet, der er Skyld i, at vi har det saadan.

— Det kan blive anderledes, og du skal faa at vide hvordan. Jeg er kommet til Byen for at holde et Møde. Gaa med derhen og faa at vide hvordan.

3. Del: DEN RETFÆRDIGE LØSNING

UNGE RASMUSSEN har altid troet, Politik var saadan noget fjernt noget. Noget, der i hvert Fald ikke vedkom ham. Men nu beslutter han sig i hvert Fald til at gaa til Mødet, og han gaar hjem for at faa Karen med derhen.

Længe har Læreren ikke talt, før han stiller et Spørgsmaal, der er af levende Interesse for Rasmussen:

— *Hvorfor faar Bonden ikke Løn for sit Arbejde?*

Og han besvarer straks Spørgsmaalet:

— *Fordi Udbyttet af hans Arbejde sluges af Prioriteter og Skatter.*

RASMUSSEN mindes Faderen, der sad derhjemme og fordelte Pengene for at se, om de kunde slaa til, saa han kunde faa Lov at beholde Gaarden.

Ja, det var rigtigt, Pengene gik til Renter og Skatter. Kreditforening, Stat, Amt og Kommune slugte det næsten altsammen, og til dem blev der intet.

Men nu kommer et nyt og lige saa vigtigt Spørgsmaal:

— *Hvorfor drager de unge til Byen?*

Baade han og Karen vilde helst blive paa Landet, men der var ikke andet for end tage til Byen.

— *Fordi de ikke kan købe Gaard til de nuværende Priser,*

hører han videre. Det er nok specielt til ham, der tales. Han mindes Gaarden til de 40,000 Kr. og de 10,000, som de ikke kunde skaffe. Og mon det alene er møntet paa ham, nej, de er nok mange, der er i samme Situation. Men nu gaar Taleren tilbage i Tiden:

— *Da Hartkornsskatterne blev ophævet i 1903, gik Prioriteterne ind paa deres Plads.*

OG HAN VISER paa et Diagram, hvordan Prioritetsgælden er steget fra Millioner til Milliarder.

— *Indkomst- og Toldskatter fulgte i Hælene paa Prioriteterne. Skatterne og Tolden steg og steg.*

Al Jord er nu pantsat til Obligationsejerne, fordi forøget Gæld lægges paa hver ny Slægt, og Skatter og Varefordyrelse tager den Fortjeneste, der ellers skulde have været brugt til Forbedring af Bedriften.

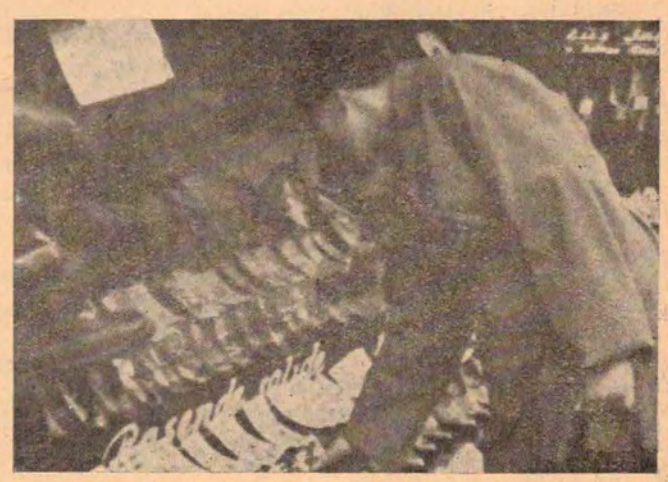

Karen mente endda, de begge trængte til nye Sko. Nu er hun ude for at se paa Skoene, men de er alle for dyre. Hun har hørt, at man har Valutacentralen til at hindre Folk i at faa billigt Fodtøj. Hvad det skal gøre godt for, forstaar hun ikke.

Taleren skildrede, hvordan nogle Mennesker er i Stand til at leve af andres Arbejde, skildrede Kuponklipperen, hvis Udbytte er det samme, hvordan Tiderne end er for den, der skal arbejde med Jorden. Og Rasmussen tænkte paa de mange Skilte, der spærrede ham og Karen ude fra Jorden. »Privat« stod der allevegne. Rundt om Byen laa fornemme Villaveje, hvor dyre Villaer var gemt bag høje Mure. Saa fortsatte Taleren:

— *Nu tvinges de gamle til at trælle og de unge til at gaa til Byen.*

JA, DET VAR SANDT. Hans Far gik stadig derhjemme og sled, uden at faa noget for sit Arbejde, og han gik her i Byen og fristede en kummerlig Tilværelse uden Arbejde. Men hvad skulde der gøres? Jo, nu kom det:

— *Kapitalens Magt over Jorden maa brydes. Jorden maa aldrig mere være Genstand for Privates Spekulationer, men maa tjene det arbejdende Folk.*

Jamen, hvordan? Nu kom der noget, han knap forstod:

— *Retsforbundet vil indføre fuld Grundskyld til Staten af al Jord i By og paa Land.*

DET VAR DA ikke flere Udgifter, Landbruget trængte til. De faste Skatter paa Gaarden derhjemme var slemme, saa meget vidste han da. Og hvis Skatten kom paa Jorden, vilde Bønderne jo komme til at betale det hele, havde han altid hørt.

Men bag Talerstolen blev nu hængt en Tavle, der viste, at det ikke var rigtigt: Grundrentens Fordeling var 175 Millioner Kr. for Landets Vedkommende og 185 for Byens. Altsaa mere for Byernes Vedkommende.

— *Tilhører da Grundrenten Samfundet?*

spurgte Taleren, og han fortsatte:

— *Her har en Mand arvet store Arealer,* —

LÆREREN SKILDREDE det store smukke Landskab, der laa næsten uberørt hen. Manden arbejdede ikke med Jorden, han havde det ikke nødigt, han havde nok at leve af. Husene paa Jorden var faldefærdige Rønner.

— *I 1910 vurderedes dette store Areal til 50,000 Kr.,*

fortalte Læreren,

— *Men saa bliver den nye Vej lagt. Kommunen sørger for Anlæg af Gader, Vand og Gas. I 1932 koster den samme Grund 200,000 Kr.*

NU BEGYNDER RASMUSSEN at forstaa. Manden havde jo intet selv gjort for at faa disse mange Penge — Kommunen havde betalt det hele og taget Pengene i Skatter. Nu solgte han Jorden i Smaastykker til høje Priser, saa det at eje en lille Villa eller Bungalow var noget af det dyreste, man kunde komme til. Han huskede de mange Annoncer fra Aviserne:

Udmærket beliggende
Parceller til Salg.
Pris 2,00 Kr. pr. Kvadratalen.
Henvendelse til
Sagfører S. Sørensen,
Lillestræde 8.

— *Ejeren er ved Samfundets Hjælp blevet 150,000 Kr. rigere,*

forklarede Taleren, og han fortsatte:

— *Ogsaa i Byens Centrum steg Grundværdierne;*

han mindede om Richsbygningen paa Raadhuspladsen og oplyste:

— *Denne ene Bygnings Grundværdi svarer til Grundværdien af 400 Husmandsbrug.*

Han fortalte om det Hul, der laa ved Raadhuspladsen, da det gamle Dagmarteater var nedrevet og oplyste:

— *Dette Hul i Jorden staar Ejerne i ca. 1¾ Million Kroner.*

Jamen, hvordan gaar da saadan noget til? Jo, fortsatte Taleren:

— *Samfundets Vækst giver højere Jordværdi. Samfundet betaler, men Private stryger Gevinsten. Denne Uretfærdighed koster Samfundet 300 Millioner om Aaret.*

Og han forklarede, hvordan denne Gevinst ikke skulde gaa i private Lommer, men i Samfundets Kasse. *Retsforbundet vil give Samfundet, hvad Samfundets er.* Og lade Borgeren beholde hvad hans er, og i Stedet for som nu at stjæle hans Arbejdsudbytte gennem direkte og indirekte Skatter. *Kun derved kan Produktionen forøges og Arbejdet sættes i Gang igen.*

Naar alle Skatter ophæves, vil

Et lille daarligt betalt Job. Rasmussen maa gaa rundt og gøre sine Medborgere opmærksom paa et Sted, hvor de kan købe fin og dyr Mad. Selv mangler han Penge til simpel og enkel Kost til sig og Karen.

Grundskyld og Frihandel give Husmoderen en fuld Kurv, for saa faar Staten ikke Lov at forfalske Varepriserne, og Politikerne maa værsgod *lade Bonden beholde sin Høst.* Saa vil al Jord ude paa Landet blive tvunget til effektiv Udnyttelse, saa der bliver Brug for alle Hænder, *og Bondens Søn behøver ikke mere at slide Brostene som arbejdsløs. Thi Afskaffelse af Skatter og Told giver lavere Priser, større Købeevne, større Produktion, og Arbejdsløsheden daler.*

Men hvordan bærer man sig ad nu? Hvad gør de gamle politiske Partier ved dette det vigtigste af alle Problemer? *I Stedet for at kræve Jorden tilbage til det arbejdende Folk, køber de herskende politiske Partier Folket med Understøttelse. De Arbejdsløse faar Socialhjælp. Bonden faar Understøttelse i Form af Ordninger. Og Fabrikanten faar Told. Men det er Folket selv, der betaler alle disse Understøttelser.* Paa den Maade opstaar alle de Urimeligheder, vi kan læse om i vore Aviser i disse Aar. Kampe om de dyre Svinekort, for megen Flæsk ude paa Landet, undertiden slet intet inde i Byen, Mangel paa Arbejdskraft paa Landet. 100,000 ledige i Byerne. Alle disse Vanskeligheder skyldes Politikernes Lapperier. *Retsforbundet er det eneste Parti, som ikke lokker med Beskyttelse af Særinteresser. Det kræver kun Retfærdighed for alle. Og Retsforbundets Idéer vil sejre, fordi de er i Pagt med Sandhed og Ret.*

Foredraget var til Ende. Det unge Par rejste sig. — Jo, nu vidste de, hvordan det skulde blive anderledes. Og hvort rart at vide, at de ikke behøvede Særrettigheder, men kun Retfærdighed. Endnu klang Lærerens Ord i Ørerne: *Og Retsforbundets Idéer vil sejre, fordi de er i Pagt med Sandhed og Ret.*

Ja, var der noget her i Verden, der var værd at arbejde for, saa var det Retten til at ernære sig og sine ved ærligt Arbejde.

De vilde være med i Arbejdet for at skabe Tilstande, der gjorde det muligt for dem atter at vende tilbage til Landet, til Jorden, til det Arbejde, de holdt mest af.

At det kun blive saadan, at baade Arbejderen og Bonden, ja, hele det arbejdende Folk kunde arbejde og høste hele Udbyttet af dette Arbejde, det forstod de nu.

Man havde engang sagt dem, at Retspolitik var noget indviklet noget. Nu vidste de bedre. Det var saare enkelt.

Afskaffelse af *Jordmonopolet,* der tillod Kapitalmagten at indkassere Grundrenten og hindre effektiv Udnyttelse af Jorden. Afskaffelse af *Toldmonopolet,* der gjorde det muligt for Industrien at træffe Aftaler om fælles Udplyndring af Forbrugerne. Afskaffelse af *Skattemonopolet,* der muliggjorde et stadigtvoksende Statsapparat. Indskrænkning af Statsopgaverne til de absolutte Fællesopgaver. Sprængning af Partistyret og ærligt Folkestyre i Stedet.

Stavnsbaandet — og nu

MAN KAN SYNES, det var forfærdelig brutalt og i Strid med al Menneskelighed at binde Mændene til Stavnen, saa det Gods, hvorpaa de var født, det skulde de blive ved — først i en Aarrække, siden næsten Livet igennem — næsten lige saa brutalt og umenneskeligt, som naar man nu tager sig Ret til at sende Mændene i Krig.

Men Stavnsbaandet kunde gennemføres, fordi man ansaa Staten for Maalet, Mennesket for Midlet — og af samme Grund kan Værnepligten bestaa.

Godsejerne var Mellemled mellem Staten og Bønderne. De var selv skattefri, men skulde saa til Gengæld hver for sig indestaa for deres Fæstebønders Skatter. Og da Bønderne var saa fortrykte, at de næsten alle stod i Restancer hos Godsejerne — saa disses Skattefrihedsprivilegium oftest var af negativ Værdi — maatte Staten sikre Godsejerne, at de kunde faa Gaardene udfæstede. Derfor fik de Stavnsbaandet. Og da Bøndernes Kaar var saa usle, at mange Karle vægrede sig ved at tage Gaard i Fæste, fik Godsejerne tillige Ret til at udskrive Karle til Hæren. »Molicen« var saa frygtet, at Truslen om den kunde bøje de fleste stive Rygge.

Forøvrigt var Bønderne knuget mellem to haarde Møllestene: Herregaardens Krav og Skatterne! Hvad den ene ikke tog, det tog den anden. Til Bonden blev der aldrig mere, end hvad der lige var nødvendigt, for at han kunde eksistere.

I Dag er der den Forskel, at den falske Kapital er traadt i Herregaardens Sted.

Kr. Kolding.

Politikerne i Europa og Amerika er optagne af at fremme deres Folks Velfærd paa forskellige Maader. Toldsatser, Kolonialudvidelser. Indkomstskatter, Krigs- og Marinebudgetter, socialistiske Foreninger, Syndikater, Valgmetoder, diplomatiske Forbindelser — — kort sagt alt muligt undtagen det ene, uden hvilken ingen sand Forbedring af Folkets Vilkaar overhovedet er muligt, nemlig: Genoprettelsen af alle Menneskers lige Ret til Jordens Brug.

LEO TOLSTOY